

**RICHTLIJNEN VOOR DE INHOUD VAN HET
MILIEU-EFFECTRAPPORT
GOLFBAAN GENDERSTEIJN TE EERSEL,
VELDHOVEN EN VESSEM**

INHOUDSOPGAVE

	pagina
0. SAMENVATTING	1
1. INLEIDING	3
2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN	4
2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit	4
2.2 Beleidsuitgangspunten	4
2.3 Besluitvormingsprocedures	5
3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	5
3.1 De voorgenomen activiteit	5
3.2 Het nulalternatief	6
3.3 Alternatieven	7
3.4 Het meest milieuvriendelijke alternatief	8
4. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Abiotische aspecten	9
4.3 Biotische aspecten	10
4.4 Overige aspecten	11
5. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	12
6. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE ACHTERAF	12
7. PRESENTATIE VAN HET MER	13
VOETNOTEN	15
BIJLAGEN.	
1. Overzicht van te behandelen nota's en plannen.	
2. Inspraakreacties.	

0. **SAMENVATTING.**

De Stichting Gendersteijn heeft de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Bersel, Veldhoven en Vessem c.a. medewerking gevraagd bij de aanleg van een 18-holes golfbaan op een terrein van ca. 63 ha ten zuiden van de A67. De gemeenten zullen hiertoe hun bestemmingsplannen moeten herzien.

Het milieu-effectrapport (MER) zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming hieromtrent.

Het doel van de richtlijnen is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit en mogelijke alternatieven af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven. De belangrijkste onderdelen van deze richtlijnen zijn hierna samengevat in de vorm van een aantal punten waaraan het MER ten behoeve van de besluitvorming aandacht zal moeten geven.

Probleemstelling, doel, beleid en besluiten

Aangegeven moet worden welke ontwikkelingen de initiatiefnemer tot de huidige plannen hebben gebracht om op de voorgenomen locatie een 18-holes golfbaan in te richten. Een en ander bezien tegen de achtergrond van:

- recent gepubliceerde behoeftecijfers voor golfterreinen, andere in de regio ontwikkelde en in ontwikkeling zijnde initiatieven op het gebied van de golfsport,
- de betekenis die aan het gebied/de locatie is gegeven in het kader van van toepassing zijnde plannen op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau,
- rapporten en nota's waaraan uitgangspunten en criteria met betrekking tot de (milieu-invloeden van de) voorgenomen activiteit kunnen worden ontleend.

Te nemen en eerder genomen overheidsbesluiten welke randvoorwaarden stellen of beperkingen opleggen aan het betreffende besluit waarvoor het MER wordt opgesteld, moeten worden vermeld.

Voorgenomen activiteit en alternatieven

Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit moet aandacht worden besteed aan:

- het programma van eisen en de gehanteerde randvoorwaarden (golftechnisch, locationeel),
- het ontwerp,
- uitvoering en aanleg,
- gebruik- en beheersaspecten.

Bij de beschrijving van de alternatieven moet ingegaan worden op:

- het nulalternatief (de beschrijving van de ontwikkelingen met betrekking tot inrichting, gebruik en beheer van het gebied, indien de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden),
- motivering van de locatie en behandeling van locatievarianten,

- inrichtings- en uitvoeringsvarianten,
 - varianten op het gebied van aanleg, gebruik en beheer.
- Op basis van genoemde varianten moeten een meest milieuvriendelijk en een voorkeursalternatief worden ontwikkeld. De keuzen die hierbij worden gemaakt, dienen te worden gemotiveerd.

Bestaande situatie en gevolgen voor het milieu

De bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkelingen van dat milieu van het studiegebied moeten beschreven worden om de gevolgen voor het milieu bij uitvoering van de voorgenomen activiteit te kunnen afmeten.

Hierbij zijn de volgende onderdelen van belang:

- effecten op de geomorfologische gesteldheid en bodemgesteldheid;
- effecten op de (geo-)hydrologische gesteldheid;
- effecten op de flora, vegetatie en fauna;
- effecten op het landschap en de cultuurhistorie;
- aspecten van hinder en gevaar en indirecte effecten.

Het accent zal in het MER moeten liggen op de beschrijving van waterhuishouding, geomorfologie en bodem. Aan de voormalige stortplaats dient apart aandacht te worden besteed.

Vergelijking van de alternatieven

De gevolgen voor het milieu van de verschillende alternatieven en de voorgenomen activiteit moeten met elkaar en met de autonome ontwikkeling van het milieu vergeleken worden. De normen en streefwaarden van het milieubeleid moeten bij deze vergelijking worden betrokken.

Overzicht van leemten in kennis en informatie en evaluatie achteraf

Aangegeven moet worden in hoeverre onzekerheden en onnauwkeurigheden zijn blijven bestaan in voorspellingsmethoden, gebruikte gegevens en te verwachten milieugevolgen. Deze moeten in het op te stellen evaluatieprogramma een rol spelen. In het evaluatieprogramma dient ook te worden ingegaan op een monitoringprogramma voor de stortplaats.

Presentatie van het MER

De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten voor een breed publiek helder worden beschreven.

De hoofdpunten zullen in de samenvatting moeten worden gepresenteerd.

1. INLEIDING

Het bestuur van de Stichting Gendersteijn heeft bij de gemeenten Eersel, Veldhoven en Vessem een verzoek ingediend, waarin wordt gevraagd medewerking te verlenen aan de realisering van een golfbaan op een terrein gelegen op het grondgebied van deze drie gemeenten. Het project omvat de aanleg van een 18-holes golfbaan met bijbehorende voorzieningen. Het totaal benodigde terrein beslaat een oppervlakte van 63 ha. (Onderzocht wordt of uitbreiding in het zuidwestelijke deel mogelijk en haalbaar is. Daarmee zou de totale oppervlakte komen op ongeveer 75 ha.)

Voor de aanleg van het project is herziening van drie gemeentelijke bestemmingsplannen nodig. Daar het bovendien een recreatieve voorziening betreft met een oppervlakte van meer dan 50 ha, is een milieu-effectrapportage (m.e.r.) verplicht op basis van de Wet algemene bepalingen milieu-hygiëne (Wabm) en het daarbij behorende Besluit milieu-effectrapportage.

De betreffende gemeentebesturen hebben besloten in principe medewerking te willen verlenen aan de totstandkoming van deze golfbaan en zijn overeengekomen dat het gemeentebestuur van Veldhoven als coördinerend bevoegd gezag zal optreden in de m.e.r.-procedure.

Per brief van 19 april 1990 hebben Burgemeesters en Wethouders van de gemeente Veldhoven de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport (MER).

Met de openbare bekendmaking op 19 april 1990 is de procedure voor de m.e.r. formeel van start gegaan. Het MER zal dienen ter onderbouwing van de besluitvorming omtrent de herziening van de bestemmingsplannen.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit

In het MER zal de initiatiefnemer een duidelijke omschrijving moeten geven van het doel van de activiteit met daarbij de ontwikkelingen die tot het voornemen hebben geleid.

Verder zal in het te schetsen beeld in ieder geval moeten worden aangegeven van welke behoefteeraming en geografische herkomst van potentiële gebruikers van de geplande golfbaan wordt uitgegaan. Bij deze behoefteeraming dient rekening te worden gehouden met in de omgeving bestaande banen, dan wel in ontwikkeling zijnde banen of initiatieven daarvoor. Daarbij zal ook ingegaan moeten worden op de typen golfbanen, de omvang, de specifieke voorzieningen, de aard (open/besloten), de doelgroepen e.d. Dit alles zal een duidelijk beeld moeten opleveren van de plaats die het initiatief gaat innemen ten opzichte van het concurrerend aanbod, waarmee het belang van de aanleg van een golfbaan in deze omgeving wordt gemotiveerd.

Te behandelen nota's:

- Behoeftte onderzoek Golfsport Nederland 1988
- Nota golfbanen, provincie Noord-Brabant 1988

2.2 Beleidsuitgangspunten

In het MER dient te worden ingegaan op de functie of bestemming die het plangebied heeft in de van toepassing zijnde plannen op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau en in hoeverre de toekomstige bestemming hiermee in strijd is. Tevens dient te worden aangegeven welke overige beleidsuitgangspunten meegenomen moeten worden bij de standpuntbepaling. De te behandelen plannen en nota's zijn naar oordeel van het bevoegd gezag reeds vrijwel compleet aangegeven in de Startnotitie 1].

2.3 Besluitvormingsprocedures

Vermeld dient te worden ten behoeve van welk besluit het MER is opgesteld en door wie of welke overheidsinstantie(s) dit besluit zal worden genomen. In dit verband zal aangegeven moeten worden welke mate van detail bij het op te stellen bestemmingsplan gehanteerd zal worden: zullen er stringente bestemmingsplanvoorschriften of ruime uitvoeringsbevoegdheden voor het College van Burgemeester en Wethouders worden aangegeven? Hoe wordt omgegaan met faseringsmogelijkheden in het plan. Welke vergunningen moeten ten behoeve van de uitvoering van het initiatief worden verleend. 2]

Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure het besluit zal worden voorbereid en genomen en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn. Zo is het van belang in een vroeg stadium overleg te plegen met het Waterschap over de ingrepen in de waterhuishoudkundige situatie, maar ook tijdig duidelijkheid te krijgen en afspraken te maken over het toe te passen groenbeheer. Tenslotte dient te worden aangegeven welke -in verband met het project en de milieu-effecten daarvan- relevante besluiten in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *'een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen'*.

3.1 De voorgenomen activiteit

In het MER dient van de voorgenomen activiteit ten minste beschreven te worden:

programma en randvoorwaarden

- het gehanteerde programma van eisen 3] en daarvoor benodigd oppervlak per onderdeel, motivering van de programmakeuze ten opzichte van minimumprogramma en eventueel wenselijke uitbreidingen;
- relatieschema van de in het programma onderscheiden onderdelen, randvoorwaarden voor golftechnisch goed functioneren;
- randvoorwaarden die voortvloeien uit op dit moment aanwezige en te handhaven waarden van de locatie;
- randvoorwaarden die voortvloeien uit bodemgebruiksvormen in de omgeving: wederzijdse milieu-invloeden bij aanleg van een golfbaan;
- externe ontsluiting en bereikbaarheid met auto, langzaam verkeer en openbaar vervoer, verkeers- en parkeer-

prognose;

- eisen voortvloeiende uit aanwezigheid stortplaats (waterhuishouding, drainage, isolatie, afdichting, bedekking, monitoring).

inrichting (ontwerp)

- ontwerpgegevens: hoofdstructuur, zonering, interne ontsluiting, aan te leggen en in te passen landschappelijke elementen, buffers en grenzen;
- vertaling in voorlopig schetsontwerp.

uitvoering en aanleg

- grondverzet, aan te brengen hoogteverschillen, ingrepen in de waterhuishouding, toe te passen systeem van drainage;
- aard aan te brengen verharding m.n. op de parkeervoorziening;
- detaillering van roughs en fairways;
- uitvoering van de waterpartijen (diepte, taluds, beschoeiing);
- te kappen bos en aard aan te brengen beplantingen, (gewenste) spontane ontwikkeling van begroeiing;
- fasering van de werkzaamheden;
- te gebruiken machines en installaties, bouwverkeer, duur en periode 4] van werkzaamheden.

gebruik en beheer

- aard van de exploitatie-opzet (openbaar, besloten, commercieel);
- gemiddelde en piekbezoekersaantallen, gemiddelde en piekbezettingsgraad, circulatiefactor;
- piek-verkeersaantrekking gemotoriseerd verkeer;
- omvang en beheer van afvalstromen, m.n. afvalwater;
- beheer van het groen (bemesting, maaien/begrazen, intensiteit beregening, herkomst beregeningswater, gebruik van bestrijdingsmiddelen, afspraken over de organisatie en verantwoordelijkheden met betrekking tot groenbeheer);
- mogelijkheden voor recreatief medegebruik.

Dit alles voor zover het van belang kan zijn voor de beschrijving van en de beoordeling van de milieu-effecten.

3.2 Het nulalternatief

Ter vergelijking dient te worden beschreven wat er zou gebeuren als de voorgenomen activiteit niet zou plaatsvinden. De dan voorkomende situatie ten aanzien van inrichting, gebruik en beheer, dient als referentie 5] in het MER te worden opgenomen. Hierbij moet rekening gehouden worden met autonome ontwikkelingen o.a. in het agrarisch ruimtegebruik en het bosbeheer.

3.3 Alternatieven

Door te variëren in de in 3.1 genoemde uitgangspunten kunnen alternatieven en varianten ontwikkeld worden voor het in eerste instantie opgestelde voorlopige schetsontwerp, zoals dat is weergegeven in de startnotitie. In het MER moet overeenkomstig de Wabm in ieder geval het meest milieu vriendelijke alternatief worden beschreven. Daardoor kan worden bepaald op welke punten en in welke mate het voorkeursalternatief hiermee overeenkomt dan wel hiervan afwijkt.

De keuze van de in beschouwing te nemen alternatieven en varianten moet in het MER in ieder geval worden gemotiveerd. De beschrijving van de alternatieven zal wat betreft diepgang en detaillering vergelijkbaar moeten zijn. In het MER moet worden aangegeven hoe en in welke mate het gestelde doel van het voornemen kan worden bereikt met behulp van elk van de beschouwde alternatieven. De te presenteren alternatieven kunnen worden ontwikkeld door verschillende varianten per aspect (locatie, inrichting, uitvoering/aanleg, gebruik/beheer) met elkaar te combineren.

Locatie-aspecten

In het MER moet de locatiekeuze gemotiveerd worden. Hiertoe is in het kader van paragraaf 2.1 reeds een aanzet gegeven. Hier moet uitgebreider worden ingegaan op de keuze van de locatie gezien vanuit de kenmerken van het gebied en gemotiveerd vanuit milieu-overwegingen.

Andere locaties (i.e. Locatie-alternatieven) behoeven niet als volwaardig alternatief te worden behandeld, tenzij genoemde motivering daartoe aanleiding geeft. Locatievarianten hebben betrekking op de exacte begrenzing van het golfcomplex. Aangegeven moet worden waardoor de terreinbegrenzing is bepaald en welke mogelijkheden en wenselijkheden er zijn om vanuit milieu-overwegingen hiervan (al dan niet) af te wijken. In dit verband dient in ieder geval te worden behandeld wat de relatieve voor- en nadelen zijn van het gebruik van het terrein van de stortplaats bijvoorbeeld ten opzichte van mogelijk aan te kopen terrein ten zuidwesten van de locatie.

Inrichtings- en uitvoeringsaspecten

De meest relevante alternatieven en varianten in dit MER zullen samenhangen met de voorgenomen inrichting en uitvoering.

Door in wisselende mate rekening te houden met de in 3.1 genoemde punten (het gehanteerde programma van eisen, randvoorwaarden vanuit de locatie, randvoorwaarden vanuit de omgeving, ontsluitingsmogelijkheden, golftechnische eisen) kunnen inrichtingsvarianten worden ontwikkeld, die verschillend zijn in hun gevolgen voor het milieu, te

onderscheiden naar:

- waterhuishouding en bodem,
- landschappelijke en ecologische kenmerken,
- overige milieu-aspecten als verkeers- en geluidoverlast, veiligheid etc.

Op de gekozen locatie is het aspect van de waterhuishouding van wezenlijk belang voor het benutten van mogelijkheden voor natuurherstel en natuurontwikkeling. Dit kan in hoge mate worden ondersteund door de keuzen die worden gemaakt met betrekking tot de wijze waarop het ontwerp wordt uitgevoerd. (Zie 3.1 voor de aandachtspunten op dit gebied.)

De aanpak van de stortplaats verdient bij het bespreken van mogelijke varianten de bijzondere aandacht (isoleren ten opzichte van het grondwater, afdekken, beplanting handhaven of vervangen, bebouwen of onbebouwd laten etc.).

Aanleg, gebruiks- en beheersaspecten

Wanneer het ontwerp is vastgesteld, kan de aanleg, het gebruik en beheer met betrekking tot de in 3.1 genoemde punten in sommige gevallen nog op verschillende, met het oog op de milieu-effecten relevante manieren worden geregeld.

3.4 Het meest milieuvriendelijke alternatief

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de Ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

Het zogeheten meest milieuvriendelijke alternatief dient in ieder MER te worden beschreven. Het betreft hier in wezen een combinatie van die (reeds behandelde) locatie-, inrichtings-, beheers- en gebruiksvarianten die, binnen de randvoorwaarde dat het doel van het project wordt gerealiseerd, aan de volgende uitgangspunten voldoen:

- bestaande waarden van natuur en landschap worden zo veel mogelijk ontzien, hiermee worden ook bedoeld de waarden die het terrein heeft in relatie tot de omgeving van het terrein en als schakel in de ecologische hoofdstructuur;
- maatregelen worden genomen om (risico van) verontreiniging van bodem en grondwater te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken (vuilstort); eventueel bestaande aantasting wordt aangepakt;
- nieuwe mogelijkheden voor natuurontwikkeling en landschapsbouw worden zo veel mogelijk aangegrepen. 6]

Wat betreft de inrichting en het beheer 7] bestaat er een veelheid van mogelijkheden om de kwaliteit van het milieu zoveel mogelijk te ontzien of te bevorderen, die in het MER kunnen worden aangegeven.

4. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

4.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan, als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen, dient te worden beschreven voor zover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en alternatieven. Onzekerheden dienen duidelijk te worden aangegeven. Bestaande literatuur en bestaande veldbeschrijvingen, aangevuld met eventueel te verrichten onderzoek vormen de basis voor de beschrijving van de huidige situatie. In dit MER zal het accent moeten liggen op de beschrijving van geomorfologie, bodem en waterhuishouding. In het algemeen kan worden gesteld dat de omvang van het studiegebied wordt bepaald door de redelijkerwijs te verwachten reikwijdte van de effecten, die per milieu-aspect kan verschillen.

De milieu-gevolgen, zowel positieve als negatieve, zullen per alternatief dienen te worden beschreven. In het MER zal aangegeven moeten worden welke methoden en modellen gehanteerd zijn bij het maken van voorspellingen en welke mate van betrouwbaarheid aan deze methoden toegekend kan worden. In dit verband wordt gewezen op de reeks Voor-spellingsmethoden m.e.r. die in opdracht van de ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Landbouw en Visserij is samengesteld.

Het bevoegd gezag vraagt in het MER voor de volgende aspecten van het studiegebied de aandacht. Hierbij zijn de aandachtspunten voor de huidige situatie (h), de autonome ontwikkeling (a) en de gevolgen (g) korthedshalve in één hoofdstuk bijeengebracht.

4.2 Abiotische aspecten geomorfologie, geohydrologie, bodem en grondwater (h,a) -beschrijving van de bodemopbouw en de (oorspronkelijk en op dit moment) aanwezige hoogteverschillen;

(h,a) -beschrijving van de hydrologische situatie in het plangebied (met speciale aandacht voor het locale en regionale hydrosysteem, waaruit de kwelsloten van de Genderbeek worden gevoed en de ligging van de Feldbissstoring en de invloed van die geologische breuk op de waterhuishouding), beschrijving van de mate van aantasting, kwetsbaarheid voor veranderingen en potenties voor herstel;

(g) -de gevolgen voor de samenstelling en opbouw van de bodem en de waterhuishouding van eventuele ingrepen in de geomorfologie, zoals bijvoorbeeld het opwerpen van heuvels, het aanbrengen van taluds, het egaliseren en het aanbrengen van gebiedsvreemde materialen;

(g) -gevolgen van het aan te leggen systeem van waterhuishouding (opstuwing van de Gender, aanleg van waterpartijen, drainage, eventuele isolering van de stortplaats) op zowel de grondwaterstand als het waterpeil in de vijvers met de seizoensvariatie daarin en het voorkomen van gradiëntsituaties (nat-droog). Daarbij dient te worden ingegaan op de mogelijkheid van herstel van het bron- en beekdalmilieu met stromend water en aanleg van poelen met stilstaand water, die in contact staan met het grondwater.

de voormalige stortplaats/bodemkwaliteit

(h,a) -globale samenstelling en omvang van het gestorte materiaal, reeds aanwezige voorzieningen, mogelijke ontwikkeling van stortgas, omvang en verspreiding van eventuele verontreiniging door uitspoeling, hydrologie van de stortplaats in relatie tot de omgeving:

(h) -eventueel aanwezige bodemverontreiniging op het overige grondgebied;

(a) -verwachte maatregelen op de stortplaats op basis van provinciaal beleid;

(g) -gevolgen van uit te voeren ingrepen op en rondom plekken met bodemverontreiniging voor (het risico van) verspreiding van verontreiniging naar bodem, grondwater [8] en oppervlakte water mede in relatie tot de eventueel uit te voeren voorzieningen dienaangaand in de alternatieven en het op te stellen systeem van grondwaterkwaliteitsbewaking;

-wijze waarop rekening wordt gehouden met eventuele saneringsmogelijkheden van de stortplaats in de toekomst.

4.3 Biotische aspecten

flora, vegetatie en fauna

(h,a) -beschrijving van vegetatietypen, indicatorsoorten voor specifieke milieuecondities en bijzondere soorten (uit oogpunt van zeldzaamheid en vervangbaarheid) voor zover aanwezig in relatie tot te onderscheiden deelgebieden in het plangebied met bijzonder aandacht voor broek-

bos- en moerasgebieden 9];

(h,a) -beschrijving van de fauna (kleine zoogdieren, amphibieën, reptielen, ongewervelden en vogels); indicatorsoorten voor milieucondities en levensgemeenschappen;

(h,a) -eventuele functies van het gebied (fourageer-, rust-, broed-, doortrek-, en/of overwinteringsgebied);

(h,a) -ontwikkelingspotenties;

(g) -effecten van wijziging van gebruik van het gebied (bemesting, gebruik van bestrijdingsmiddelen, betreding, waterhuishouding, grondverplaatsing) en uit te voeren natuur- en bosbouw voor het instandhouden van aanwezige, danwel het ontstaan van nieuwe waardevolle begroeiing (bron- en beekdalflora, oevervegetatie, vochtige schraallanden, broekbosvegetatie en akkerkruiden in de Broekbossen, de roughs en de oeverzones van de beek en de waterpartijen);

(g) -gevolgen voor de vegetatie van het afdekken van het stort met een leeflaag, al dan niet gedraineerd en gelegen op een waterondoordringbare laag;

(g) -gevolgen van toenemende rustverstoring, verandering in mogelijkheden voor fourageren en eventuele plaatsing van afrasteringen in de verschillende alternatieven;

(g) -gevolgen van veranderingen in het hydrologisch systeem en aan te brengen beplanting, waardoor herintroductie van voor het gebied karakteristieke diersoorten kan plaats vinden in de minder intensief gebruikte zones van de golfbaan.

landschap

(h,a) -beschrijving van de landschappelijke verschijningsvorm van de locatie en de directe omgeving (opbouw, structuur, deelgebieden);

(g) -beoordeling van de gevolgen van aanleg van de golfbaan in de verschillende alternatieven voor de landschappelijke en visuele aspecten.

cultuurhistorie

(h,a,g) -beschrijving van in het gebied voorkomende cultuur-historische waarden en de verandering die daarin door de aanleg van het golfterrein optreden (b.v. oude wegen, kavelvormen, plaggenbodems etc.); beschrijving van eventueel aanwezige archeologische vindplaatsen en maatregelen die worden getroffen ter veiligstelling daarvan.

4.4 Overige aspecten

Tot slot dient een aantal effecten te worden beschreven die niet direct in de bovengenoemde categorieën thuishoren, bijvoorbeeld:

- veranderingen in de verkeerskundige situatie, toename van de verkeersdruk in de omgeving;
- effecten van de eventuele uitbreiding van de riolering;

- eventuele geluidhinder voor omwonenden en in/nabij het complex aanwezige dieren, eventuele geluidhinder van de A67 op de golfbaan;
 - hinder b.v. op de A67 ten gevolge van de verlichte driving-range;
 - invloed van activiteiten van particuliere ondernemers die optreden in de periferie van het terrein;
 - eventuele veranderingen in de recreatieve druk op en nabij recreatieve voorzieningen elders in relatie tot de functie als golfbaan en de mogelijkheden voor recreatief medegebruik;
 - De bosbouwkundige aspecten van het aanwezige bos, zoals de kwaliteit van de groeiplaats, de ontwikkelingsmogelijkheden en de functies van het bos zowel in de huidige situatie als de verandering daarin 10];
 - De agrarische functie en het belang van de betreffende gronden voor de agrarische bedrijfsstructuur 10].
- Tenslotte is het van belang inzicht te geven in de veiligheidsaspecten op en rondom de baan in verband met slecht afgeslagen golfballen.

5. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

In het MER dient een vergelijking te worden gemaakt tussen de ontwikkelde alternatieven. (Zie hoofdstuk 3 van de richtlijnen.) Hierbij dienen in ieder geval het nulalternatief (als referentie), het meest milieu-vriendelijke alternatief en het voorkeursalternatief met elkaar vergeleken te worden. De vergelijking moet mede gebaseerd zijn op beleidsmatig vastgestelde normen en streefwaarden van het milieubeleid.

Presentatie van de milieu-gevolgen van de verschillende aspecten van de onderscheiden alternatieven in een tabel biedt een goede basis voor een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Een benadering per aspect en per alternatief is daarbij te prefereren. Onderlinge afweging van ongelijksoortige milieu-aspecten dient te worden vermeden.

6. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

In het MER moet worden aangegeven welke van de gevraagde informatie niet kan worden geleverd en waardoor dit wordt veroorzaakt. Ook de betekenis van deze leemten voor de

besluitvorming moet worden aangegeven. Daarnaast kunnen ook worden vermeld:

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens (b.v. inventarisaties en karteringen);
- gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden;
- andere kwalitatieve en kwantitatieve onzekerheden met betrekking tot milieugevolgen op korte en langere termijn.

Het bevoegd gezag dient te zijner tijd een **evaluatieprogramma** op te stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken. De ontwikkelingen rondom de stortplaats moeten hierin een belangrijk onderdeel vormen. Dit evaluatieprogramma houdt rechtstreeks verband met de taak van het bevoegd gezag om de effecten op het milieu duurzaam te volgen en te kunnen voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

In het MER kan reeds in concept een dergelijk evaluatieprogramma worden opgezet. Hierbij zullen de vastgestelde leemten in kennis en informatie betrokken kunnen worden.

7. PRESENTATIE VAN HET MER

In verband hiermee beveelt het bevoegd gezag het volgende aan:

- Het is wenselijk het MER beknopt van opzet te houden en de inhoud te beperken tot die informatie, die relevant is voor het te nemen besluit (vaststelling van het bestemmingsplan).
- De milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten overzichtelijk worden weergegeven. Daarbij dienen te sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke vaktaal anderzijds te worden vermeden.
- In het MER dient te worden ingegaan op de vragen over het project, zoals die uit de inspraak naar voren zijn gekomen.
- Indien wordt afgeweken van de richtlijnen dient daarvoor een duidelijke motivering te worden gegeven.
- Het verdient aanbeveling om achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf te vermelden, maar in bijlagen op te nemen. Achtergrondgegevens die noch in het MER, noch in bijlagen zijn opgenomen, dienen wel beschikbaar te zijn voor geïnteresseerden. In het MER en in eventuele bijlagen kan daar dan naar worden verwezen.
- Een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bevorderen de toegankelijkheid van het MER; het is daarom aan te bevelen dergelijke lijsten op te nemen.

De samenvatting van het MER dient de belangrijkste elementen van het rapport te presenteren:

- motivering van het doel en het belang van het voorne-
men;
- de besluitvorming waarvoor het MER dient;
- keuze en motivering van de redelijkerwijs in beschou-
wing te nemen alternatieven, waaronder het alternatief
waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescher-
ming van het milieu worden toegepast;
- beschrijving van de uitgangssituatie van het milieu;
- beschrijving van de voorspelde effecten van de ver-
schillende alternatieven;
- een vergelijkende beoordeling van de alternatieven
tegen de achtergrond van normen en uitgangspunten van
het milieubeleid.

VOETNOTEN.

1. Startnotitie Milieu-effectrapportage inrichting golfbaan Gendersteijn, Buys en van der Vliet, 29-3-1990. P. 5 tot en met 7. Een compleet overzicht is opgenomen in bijlage 1 van deze richtlijnen.
2. Bijvoorbeeld op basis van de Wet Ruimtelijke Ordening, Ontgrondingenwet, Boswet, Hinderwet en het Provinciaal Reglement Watergangen.
3. In de Startnotitie wordt genoemd: Clubhuis, proshop, restaurant, terras, omkleedruimte, receptie, kantoorruimte, opslagruimte, (ev.) bedrijfswoning, driving-range (verlicht), oefengreens, 18 holes, parkeergelegenheid (120-160 plaatsen).
4. In sommige seizoenen is potentiële schade voor milieu kleiner.
5. Het nulalternatief is weliswaar geen alternatief in de betekenis van een middel om het gestelde doel te bereiken, maar kan, tegen de achtergrond van hetgeen in het MER naar voren kan komen over de milieu-implicaties van de voorgenomen activiteit en van de alternatieven, als referentie-situatie een rol spelen in de besluitvorming.
6. Belangrijke potenties van onderhavige locatie liggen in herstel van natte milieus (bijvoorbeeld door het reduceren van het afvoerend vermogen van de Gender) en in het vervangen van het huidige landbouwkundig gebruik (met zware bemesting) door een 'schonere' vorm van grondgebruik, waardoor mesotrofe en oligotrofe micromilieus in het gebied kunnen terugkeren. Dit laatste vereist enige jaren van beheer gericht op verschraling. Omdat het voornemen bestaat behalve talrijke roughs ook poelen en vijvers aan te leggen, bestaat in principe de mogelijkheid tot herintroductie van in dit milieu thuishorende en door menselijk toedoen plaatselijk uitgeroeide amfibieën en reptielen. Met het oog op de voortplanting van amfibieën is het van belang terughoudend te zijn met het uitzetten van vis. Ook moet worden onderzocht in hoeverre het risico bestaat dat de geherintroduceerde reptielen regelmatig de roughs verlaten en daardoor op de mechanisch kortgehouden delen van het terrein het slachtoffer kunnen worden van maai-activiteiten.
7. Wat betreft beheer kan gewezen worden op mogelijkheden van jaarrondgrazing op de roughs en overig niet intensief gebruikt terrein met runderen of paarden in plaats van maaien. Een dergelijk beheer is relatief goedkoop en op een aantal Engelse golfterreinen is hiermee een jarenlange ervaring aanwezig.
8. Wanneer wordt overwogen het grondwaterpeil te verhogen, kan dit leiden tot versnelde uitloging en verspreiding van eventueel aanwezige schadelijke stoffen. Ook seizoensvariaties in de grondwaterstand spelen hierbij een rol.

9. Zie inspraakreactie van de Vereniging Werkgroep voor Natuurbehoud en Milieubeheer Eindhoven en omgeving.
10. Zie inspraak reactie van directeur Landbouw, Natuur en Openluchtrecreatie.

BIJLAGE I

OVERZICHT VAN TE BEHANDELEN NOTA'S EN PLANNEN

- Structuurschema natuur- en landschapsbehoud,
- Structuurschema openluchtrecreatie,
- Structuurschema voor de landelijke en stedelijke gebieden,
- Structuurnota Landbouw,
- Natuurbeleidsplan,
- Streekplan Midden en Oost Brabant (herziening 1985),
- Brabant op streek, nota voor overleg over de streekplanherziening, april 1990,
- Meerjarenplan Bosbouw,
- Meerjarenplan openluchtrecreatie I en II,
- Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan II, 1986,
- Uitwerkingsplan meerjarenplan openluchtrecreatie III, 1986,
- Landschapsplan A67,
- Bestemmingsplan buitengebied gemeente Veldhoven 1988,
- Bestemmingsplan buitengebied Eersel 1989,
- Bestemmingsplan buitengebied gemeente Vessem 1986,
- Golfbanen, waar wel en waar niet, Natuurbeschermingsraad 1987,
- Golfbanen in Brabant, waar wel en waar niet 1987, Brabantse milieufederatie,
- Studie Dommeldal, Stuurgroep Dommeldal 1979,
- Recreatieplan zuid Veldhoven 1987,
- Ontwikkeling bedrijventerreinen "Heibloem",
- Besluitvorming woonwagenkamp "Klein Goor",
- Behoeftte onderzoek Golfsport Nederland 1988,
- Nota Golfbanen, provincie Noord-Brabant 1988.

Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting

Directie van de Volkshuisvesting in de provincie Noord-Brabant

Postbus 90159, 5200 ML 's-Hertogenbosch

Telefoon (073) 15 81 68

GEMEENTE VELDHOVEN	
27 APR. 1990	
Nummer	JAZ

Hoofdafdeling Planning
Stedebouw en Grondzaken

Het College van
Burgemeester en Wethouders
van Veldhoven
Postbus 10.101
5500 GA VELDHOVEN

Uw kenmerk

Uw brief

Kenmerk

0426755

Datum

26 APR. 1990

SOOW/JAZ

19-4-1990

Orderwerp

MER-procedure golfbaan.

In antwoord op bovengenoemde brief bericht ik u dat u van de zijde van de Provinciale Planologische Commissie te zijner tijd bericht ontvangt omtrent mijn eventuele opmerkingen die tijdens het vooroverleg van dit bestemmingsplan in de commissie naar voren zijn gebracht.

De Hoofdingenieur-Directeur tevens
Inspecteur van de Volkshuisvesting

O.l.

Ir. H. Sinnema

Bijlagen

behandeld door: W. Hoogenberk
AS

Kantooradres Schubertsingel 32. Spreekuren dinsdag en vrijdag van 9-12 uur en volgens afspraak.
Verzoeken bij beantwoording onderwerp, datum en kenmerk van deze brief te vermelden.

directie noord-brabant

Aan burgemeester en wethouders
van de gemeente Veldhoven
Postbus 10101
5500 GA VELDHOVEN

uw kenmerk:

's-hertogenbosch, 15 mei 1990

verzonden: 16 MEI 1990

uw brief van:

ons kenmerk: RFO 4008

doorkiesnummer: 817630

onderwerp:

behandeld door: P. Meyboom

bijlagen:

M.E.R.-procedure.
Golfbaan Gendersteijn.

Mijnheer/mevrouw,

Hierbij bedank ik u voor het toezenden van de startnotitie 29 maart 1990 Milieu Effect Rapportage inrichting Golfbaan Gendersteijn.

Naar aanleiding van dit MER merk ik op dat de landschappelijke inrichting van het golfterrein afgestemd dient te zijn op het landschapsplan van de A 67.

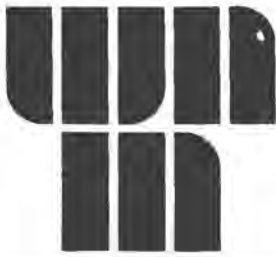
Verder verzoek ik u bij de uitwerking rekening te houden met de verkeersveiligheid.

Met name wil het nog wel eens bij golfterreinen nabij rijkswegen voorkomen dat er golfballen gevonden worden in de middenberm. Ik verzoek u zodanige voorzieningen te treffen dat geen golfballen op de rijksweg kunnen komen.

Hoogachtend,
de hoofdingenieur-directeur,

H. C. I. S.

I.HID.

VERENIGING WERKGROEP
VOOR NATUURBEHOUD
EN MILIEUBEHEER,
EINDHOVEN EN OMGEVING

POSTGIRO 2395418
L. C. H. Eijkelboom
Hoogstraat 301-B
5654 WB Eindhoven.

Aan het Gemeentebestuur
van Veldhoven
Postbus 10101,
5500 GA VELDHOVEN

GEMEENTE VELDHOVEN	
INGEKOMEN	
22 MEI 1990	
Nummer	142073

HA2
H. koppi BB

Eindhoven, 17 mei 1990.

Reactie op de startnotitie voor de milieu effect rapportage t.b.v. de inrichting van de golfbaan Gendersteyn op het grondgebied van o.a. de gemeente Veldhoven.

Onze vereniging heeft met bezorgdheid kennis genomen van het voornemen van de gemeente Veldhoven om de inrichting van een golfbaan in het stroomdal van de Gender mogelijk te maken.

In overweging nemende dat

1) in dit gebied al vele aantastingen, zowel uit landschappelijk oogpunt als uit oogpunt van natuurbehoud hebben plaatsgevonden,

2) onze vereniging de indruk heeft gekregen bij de presentatie van de plannen dat men bereid is bij de inrichting rekening te houden met de natuurlijke waarden in dit gebied, besluit onze vereniging zich niet bij voorbaat te verzetten tegen een mogelijke bestemming tot golfbaanterrein van dit gebied. Ons uiteindelijke oordeel zal afhangen van de in de definitieve plannen beoogde inrichting van het gebied. Wij zullen een afweging maken van het verlies in natuurlijke waarden en de creatie van nieuwe natuurlijke waarden door de inrichting van het gebied, mede aan de hand van de te verrichten milieu effect rapportage.

Het gebied zal door de inrichting in zeer grote mate worden overhoop gehaald. Voor graven van vijvers en het inrichten van de voorzieningen voor de golfsport zullen zeer grote grondverplaatsingen nodig zijn, die de hydrologische toestand in dit beekdalgebied grondig kunnen veranderen. Onze vereniging vindt het daarom noodzakelijk dat er een gedegen onderzoek naar de huidige geohydrologische situatie van het hele gebied komt, zodat er duidelijkheid komt omtrent de grondwaterverplaatsing op verschillende diepten. Ook moet bekend worden waar het water vandaan komt dat thans nog in de Genderbedding en in het Klein Goor uit de bodem naar boven welt. Deel-onderzoeken zoals door de Grontmij verricht en gerapporteerd zijn en vermeld is in de startnotitie onder 3.3 zijn totaal ontoereikend om de gevolgen van de grondwaterbeweging van het graven van de vijvers te kunnen voorspellen. Het is zeer wel mogelijk dat door deze graafwerkzaamheden een versterkte afvoer van grondwater door de gekanaliseerde Gender zal plaatsvinden, waardoor er ter plaatse en elders verdroging optreden zal. Men moet ook gebruik maken van de nog niet gepubliceerde onderzoeken, zodat er een veel duidelijker beeld komt van de geologische opbouw.

Onze vereniging is het niet eens met de indeling op kaart 2 in de startnotitie. De oude stortplaats beslaat gelukkig een veel kleiner gebied dan aangegeven. Het overige deel bestaat uit natte weide en moerasgronden. Door de aanwezigheid van kwel kan een deel van de authentieke flora bij goed beheer hier terugkeren. Een uitgebreide inventarisatie van de aanwezige flora is hier van belang. Wij zijn van mening, dat dit hele gebied buiten het gebied waar daadwerkelijk vuilstort heeft plaatsgevonden, niet bij de golfsport mag worden betrokken. Dit moerasgebied dient beschermd te worden tegen verder aantasting.

Het bosgebiedje ten Noord-Westen van de Gender bij de parkeerhaven "Klein Goor" van de E3, maakte vroeger deel uit van het Oeienbosch. Voor de doorsnijding door de E3 was hier een belangrijke droog/vochtig gradiënt. Het afgesneden bos had door zijn vochtige ligging duidelijk een ander karakter dan de rest van het Oeienbosch. Het gaat niet op om dit bosstukje zonder meer een gelijke natuurlijke waardering te geven als de rest van het Oeienbosch. De natuurwaarde van dit bosstukje zal nader moeten worden onderzocht. Wij vermoeden dat de natuurwaarde hiervan vergelijkbaar zal zijn aan die van de andere broekbossen. De opmerking dat de afmetingen te klein zijn om als zelfstandige ruimtelijke eenheid te fungeren, suggereert dat deze bossen geen ruimtelijke functies hebben. Wij zijn het niet met deze suggestie eens. Wel kan door uitholling van deze boscomplexen ook de ruimtelijke functie van deze bossen uitgehold worden, omdat ze daardoor doorzichtig kunnen worden.

We willen hierbij opmerken dat we fel gekant zijn tegen enig hekwerk als omheining van de golfbaan, omdat dit vele dieren zal belemmeren om van het terrein gebruik te maken. Bescherming voor andere rekreanten kan op andere wijze geschieden, bij voorbeeld door middel van bossages.

Ten slotte willen wij reageren op een suggestie gemaakt tijdens de informatie-avond om artikel 19 toe te passen: Wij zijn van mening dat in dit geval, waar een grondige afweging van verschillende belangen moet plaats vinden, dit niet het geëigende middel is, om de procedure te bekorten. Gebruik van artikel 19 kan op verzet van onze vereniging rekenen.

Namens de Vereniging Werkgroep voor
Natuurbehoud en Milieubeheer Eindho-
ven en omgeving,
in opdracht

(L. C. H. Eijkelenboom)

Aan het College van Burgemeester
en Wethouders van de gemeente
Veldhoven
Postbus 10.101
5500 GA VELDHOFEN

landbouw, natuurbeheer
en visserij

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
19 april 1990	SOOW/JAZ	INO 905538/ct/cr	23 mei 1990
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
startnotitie MER			
golfbaan Gendersteijn			

Naar aanleiding van de door u toegezonden startnotitie MER-procedure golfbaan Gendersteijn, adviseer ik u bij de opstelling van de richtlijnen de volgende aspecten te betrekken.

1. Planologisch Kader/Rijksniveau

- Natuurbeleidsplan opnemen als referentiepunt.
- Meerjarenplan bosbouw opnemen als referentiepunt.
Gezien het feit dat de locatie ca. 20 ha bos omvat.
Het beleid is in essentie gericht op het instandhouden van het bestaande bos. Ingrepen in of nabij bossen zijn slechts aan de orde bij een voorafgaand vastgesteld zwaarwegend maatschappelijk belang, waaraan redelijkerwijs niet elders of op een andere wijze tegemoet gekomen kan worden. De betreffende beleidsformule uit het meerjarenplan dient referentie te zijn voor het MER.
- Structuurnota landbouw toevoegen als referentiepunt.
- In de nota golfbanen provincie Noord-Brabant 1988 opgenomen criteria dienen integraal te worden opgenomen als referentiepunten.

2. Beschrijving locatie/huidige situatie.

- Er zal aandacht moeten worden besteed aan het bos. Niet alleen de ecologische en landschappelijke betekenis ervan, is van belang maar ook de bosbouwkundige aspecten zoals de kwaliteit van de groeiplaats, de ontwikkelingsmogelijkheden, de functies van het bos dienen nadrukkelijk te worden geïnventariseerd.
- De recreatieve betekenis van het totale gebied dient aan de orde te komen.
- De agrarische functie en het belang van de betreffende gronden voor de agrarische bedrijfsstructuur en de beleidsmatig gewenste ontwikkelingen verdient in principe ook aandacht.
Referentie hiervoor zijn de milieugerelateerde aspecten uit de structuurnota Landbouw (SNL) o.a. mest-, ammoniak-, extensiveringsbeleid/graasdiernormering.

Prof. Cobbenhagenlaan 225
Postadres:
Postbus 1180
5004 BD Tilburg
Telefoon: 013 - 64 55 11
Fax: 013 - 68 12 00
Telex: 52284

ons kenmerk
LNO 905538

datum
23 mei 1990

vervolgblad
1

- Referentie hiervoor kan voorts zijn de streekplan-studienota van het provinciaal bestuur "Regionale ontwikkelingen in de Noord-Brabantse agrarische sector".
De consequenties van de beoogde ontwikkeling op deze structuur in beeld brengen.
- Inzicht zou verstrekt moeten worden in de behoefte in de regio gerelateerd aan de reeds aanwezige initiatieven en voorzieningen voor de golfsport.

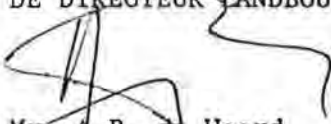
3. Beschrijving alternatieven

- Bij de varianten en in ieder geval voor de meest milieu-vriendelijke variant dient te worden uitgegaan van een opzet die volledig buiten het bestaande bos gesitueerd is en die de realisering van de landbouwdoelstellingen conform niet bemoeilijkt.
- M.b.t. de golftechnisch ideale variant dient een sluitende oplossing voor de effectuering van de vereiste compensatie van het bos te worden gegeven (restanten bos smaller dan 30 m en kleiner dan 0,5 ha gelden niet als bos met een adequate bos-functie/bosmilieu).

4. Overige aandachtspunten

- a. * In het kader van het onderzoek t.b.v. het opstellen van een MER-rapport ware aandacht te schenken aan de benutting van mogelijkheden (potenties) die in het gebied aanwezig zijn ten aanzien van flora, fauna en ecologie in het algemeen.
Idem voor de mogelijkheden voor medegebruik t.b.v. de andere openlucht-recreatievormen.
- b. * Bij het beschrijven van de effecten van de verschillende alternatieven, maar ook bij het opstellen van een inrichtingsplan ware aandacht te schenken aan de ecologische infrastructuur van het gebied in relatie tot de omgeving.
- * Tevens zouden de mogelijkheden voor herstel van oorspronkelijke abiotische structuren in het dal van de Gender en dan in het bijzonder het nog aanwezige broekbos in de plannen en beschrijvingen meegenomen kunnen worden.
- * Specifieke aandacht wordt gevraagd voor het ontwikkelen van structuurrijke mantel- en zoomvegetaties rondom de aanwezige bossen en dan met name het broekbos in het beekdal.

DE DIRECTEUR LANDBOUW, NATUUR EN OPENLUCHTRECREATIE,

Mr. A.P. de Weerd